

СТАНОВИЩЕ

**за научните трудове и учебната дейност
на ас. д-р Николина Невинова Грозева,
представени за участие в конкурс за заемане на академична длъжност „доцент”
в професионално направление 3.8. Икономика (Финанси и счетоводство),
обявен в ДВ бр. № 95 от 16.11.2018 г. за нуждите на ВСУ „Черноризец Храбър”**

**Разработил: доц. д-р Галина Симеонова Чиприянова,
член на научното жури за провеждане на конкурс за заемане на
академичната длъжност „доцент”
катедра „Счетоводна отчетност” при СА “Д. А. Ценов” – Свищов
професионално направление 3.8. Икономика
(научна специалност 05.02.07. Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност)**

Настоящото становище е изготвено въз основа на документи, постъпили по конкурс, обявен от ВСУ „Черноризец Храбър” (ДВ, бр. № 95 от 16.11.2018 г.) и на интернет-страницата на университета за нуждите на катедра „Информатика и икономика“ към Факултет „Международна икономика и администрация“. Представените по конкурса документи съответстват на изискванията на ЗРАСРБ, ППЗРАСРБ и Инструкция №6 към Наредба №3 за академичния състав на ВСУ „Черноризец Храбър”. Процедурата по конкурса е коректно спазена.

1. Общо представяне на получените материали

Единствен кандидат по обявения конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“, професионално направление 3.8. Икономика (Финанси и счетоводство) е ас. д-р Николина Невинова Грозева от Варненски свободен университет „Черноризец Храбър“. Конкурсът е обявен в Държавен вестник, бр. 95/16.11.2018 г.

За участие в конкурса ас. д-р Николина Невинова Грозева е представила списък от общо 26 заглавия, в т.ч. 19 публикации в български и чуждестранни научни издания и научни форуми (13 научни статии, респ. 6 научни доклада), 1 студия, 1 монография, 5 учебници и учебни пособия. Към научната продукция на ас. д-р Николина Грозева се включва и 1 книга на база защитен дисертационен труд.

Представената научна продукция съответства с минималните национални изисквания по чл. 2б, ал. 2 и 3 от ЗРАСРБ. Представените изискуеми документи отговарят на изискванията на ЗРАСРБ, ППЗРАСРБ и Инструкция №6 към Наредба № 3 за академичния състав на ВСУ „Черноризец Храбър“. Документите са подадени в законния срок.

2. Данни за кандидата

Ас. д-р Николина Невинова Грозева е родена през 1977 г. в град Варна. През 1996 г. завършва средно образование в Първа езикова гимназия – Варна с профил *немски език*. Последователно придобива ОКС „Бакалавър“ към Икономически университет – Варна, специалност „Счетоводство и контрол“ (1996–2000) и ОКС „Магистър“ към Икономически университет – Варна, специалност „Счетоводство и контрол“ (2000–2001). Ас. д-р Николина Грозева има придобита образователна и научна степен „Доктор“ по научна специалност 05.02.07 „Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност (Счетоводство)“ съгласно Диплома за образователна и научна степен № 2013026 от 03.06.2013 г., издадена от СА „Д. А. Ценов“ – Свищов.

Придобитите образователно-квалификационни (бакалавър и магистър) и образователна и научна степен (доктор) са по профила на настоящия конкурс.

За периода юни 1998 г. – февруари 1999 г. ас. д-р Николина Грозева работи като преводач на икономически текстове и търговски договори от български език на немски и английски език, в т.ч. симултантен превод при сключване на договори за поемане на одиторски ангажименти към „Актив“ ООД – град Варна. Професионалната си кариера като преподавател към ВСУ „Черноризец Храбър“ – Варна започва през 2001 г. От представените по обявения конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“ справки се установява, че ас. д-р Николина Грозева участва в международни и национални научно-изследователски и образователни проекти, както и в организацията на научни конференции.

3. Обща характеристика на научната продукция на кандидата

Характеристиката на научната продукция на ас. д-р Николина Грозева е изготвена на база данни от списъците на представените от кандидата за заемане на академичната длъжност „доцент“ научни трудове.

Първо, в *количествено изражение* в съответствие с чл. 2б от ЗРАСРБ публикациите на ас. д-р Николина Грозева надвишават минималните законови изисквания.

От Справка-декларация за изпълнение на минимални национални изисквания за заемане на академичната длъжност „доцент“ по област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, съгласно чл. 2б от ЗРАСРБ, приложена към документацията по конкурса е видно: общо точки за автора по група показатели „Г“ – 230 при съответни минимални национални изисквания по група показатели „Г“ – 200 точки.

Второ, по отношение на *качествените характеристики* на направените изследвания, в т.ч.:

► Монографии – 1 бр. самостоятелен труд в обем на 130 стандартни страници със заглавие „Рисков капитал за млади иновативни предприятия“. Темата и съдържанието съответстват напълно с професионалната насоченост на обявения конкурс за академичната длъжност „доцент“. Изследването е посветено на възможността за алтернативно финанси-

ране с рисков капитал на създаването и развитието на предприятия с висок потенциал за растеж, благодарение на иновативни продукти и услуги, които се стремят да предлагат. Анализирани са възможностите за финансиране предимно на стартиращи предприятия, които нямат или имат ограничен достъп до други източници на финансиране в ранен етап на развитие, но имат висок иновационен потенциал. Авторът достига до извода, че „рисковият капитал може да стимулира иновациите, но и иновациите могат да привлекат рисков капитал“. *В този смисъл научните търсения на автора по въпросите за значението на нематериалните активи за предприятията от иновативните браншове са актуални и полезни за теорията и българската практика. Това самостоятелно изследване визуализира кандидата като подготвен да осъществи задълбочено проучване с теоретико-приложен характер и аргументирано да извежда практически решения.*

► Студии (1 бр.) и статии (13 бр.) – установява се самостоятелно участие, в т.ч. публикувани в чуждестранни специализирани издания. Изследванията на кандидата за заемане на академичната длъжност „доцент“ са посветени на проблемите на хармонизация на счетоводните практики и правила в световен мащаб, процесите на конвергенция на международните счетоводни стандарти и Общоприетите счетоводни принципи на САЩ, ролята на оповестяването на нефинансова информация към финансовите отчети, информацията за нематериалните активи във финансовите отчети на софтуерните предприятия, концептуалните изисквания към информацията в годишните финансови отчети, анализа на финансовите отчети, инвестициите в нематериални активи, финансирането на стартиращи предприятия с рисков капитал, финансовия анализ на платежоспособността на предприятията и много други. *Положително впечатление прави, че в хода на изследванията авторът поставя редица въпроси, изключително дискуссионни и актуални за финансово-счетоводната теория и практика. Тези публикации представят кандидата като компетентен изследовател.*

► Доклади (6 бр.) – в научните публикации се анализират актуални теоретико-приложни проблеми на счетоводството в контекста на предизвикателствата пред счетоводното законодателство. Ас. д-р Николина Грозева има участия със самостоятелни доклади в чужбина, в т.ч.: чуждестранния научен форум „Proceedings of the 3rd International Conference The Economies of Balkan and Eastern Europe Countries in the changed world“ – 2011 г., Румъния и този през 2012 г. в Сърбия – „Proceedings of International Scientific Conference SERBIA AND THE EUROPEAN UNION“.

► Учебници и учебни помагала – 5 бр., от които 4 в съавторство. Това доказва, че ас. д-р Николина Грозева *работи успешно в екип*. В съдържателно отношение те съответстват на учебните програми към съответните дисциплини за ОКС „Бакалавър“ и ОКС „Магистър“. *В хода на разработването им тя използва съвременни подходи, методи, инструментариум.*

► участия в научноизследователски проекти – Ас. д-р Николина Грозева е участвала като член на работна група от ВСУ по проекта за България (2007-2008 г.), респ. Международен проект DOLCETA за онлайн обучение в областта на правата на потребителите на Ев-

ропейския съюз, финансиран от ЕК и ръководен от Европейска университетска мрежа за продължаващо образование (EUCEN). В тази връзка особен интерес представляват публикациите от нея теми в модул „Финансови услуги“ (юни/юли 2009 г.): „Управление на семейния бюджет“, „Спестявания и инвестиции“, „Ипотечни кредити“, „Управление на банкова сметка“, станали достояние за широк кръг читатели.

За участието в конкурса за заемането на академичната длъжност „доцент“ ас. д-р Николина Грозева представя трудове, които в количествен и качествен аспект считам за достатъчни за удовлетворяване на изискванията за академични публикации и същевременно в съдържателно отношение се вписват напълно в контекста на обявения конкурс. Те свидетелстват за задълбочени познания в областта на финансите и счетоводството и прецизна подготовка в професионалното направление по обявения конкурс.

В допълнение, ас. д-р Николина Грозева притежава съответстваща известност за придобиване на академичната длъжност „доцент“ (известна и разпознаваема е сред академичната общност) – от Справката за цитирания/Справка-декларация за изпълнение на минимални национални изисквания за заемане на академичната длъжност „доцент“ по област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, съгласно чл. 2б от ЗРАСРБ, приложена към документацията по конкурса е видно: 4 цитирания в монографии и колективни томове с научно рецензиране и 15 цитирания или рецензии в нереферирани списания с научно рецензиране, респ. общо точки за кандидата по група показатели „Д“ – 115 при съответни минимални национални изисквания по група показатели „Д“ – 50 точки.

4. Характеристика и оценка на учебно-педагогическата дейност на кандидата

От представената служебна справка за педагогическата дейност на ас. д-р Николина Невинова Грозева за периода 2011-2018 г. е видно, че кандидатът е ангажиран в обучението на:

► студенти в ОКС „Бакалавър“ (лекции и упражнения) по дисциплините:

√ „Финансово счетоводство“ пред спец. „Финанси и счетоводство“ и спец. „Международни икономически отношения“ (форма на обучение – редовна, задочна, дистанционна); √ „Организация на финансовата отчетност“ пред спец. „Финанси и счетоводство“ (форма на обучение – редовна, задочна, дистанционна); √ „Основи на счетоводството“ пред спец. „Международни икономически отношения“ (редовна форма на обучение); √ „Счетоводство“ пред спец. „Бизнес администрация – БТ“ и спец. „Бизнес администрация - МБМ“ (редовна форма на обучение); √ „Управленско счетоводство“ пред спец. „Финанси и счетоводство“ (форма на обучение – редовна, задочна, дистанционна); √ „Финансов анализ“ пред спец. „Финанси и счетоводство“ (форма на обучение – редовна, задочна, дистанционна) и спец. „Международни икономически отношения“ (форма на обучение – задочна, дистанционна); √ „Глобализация на счетоводството и съвременни счетоводни школи“ пред спец. „Финанси и счетоводство“ (форма на обучение – задочна, дистанционна) и спец. „Международни ико-

номически отношения” (задочна форма на обучение); ✓ „Пари и банково дело“ пред спец. „Финанси и счетоводство” и спец. „Международни икономически отношения” (форма на обучение – задочна, дистанционна); ✓ „Международен финансов мениджмънт“ пред спец. „Международни икономически отношения” (дистанционна форма на обучение); ✓ „Публични финанси“ пред спец. „Финанси и счетоводство“ (дистанционна форма на обучение) и спец. „Международни икономически отношения” (форма на обучение – задочна, дистанционна); ✓ „Корпоративни финанси“ пред спец. „Международни икономически отношения” и спец. „Финанси и счетоводство” (дистанционна форма на обучение); ✓ „Счетоводство на застрахователните дружества“ пред спец. „Финанси и счетоводство” (форма на обучение – задочна, дистанционна).

За последните четири учебни години (2011/12 г., 2015/16 г., 2016/17 г. и 2017/18 г.) кандидатът ас. д-р Николина Грозева има отчетени 2 097 часа в упражненията пред студенти в ОКС „Бакалавър“, в т.ч. във ВСУ – Варна, София и Смолян.

► студенти в ОКС „Магистър“ на български език (лекции) по дисциплините:

✓ „Застраховане“ към МП „Финансов и банков мениджмънт и маркетинг”, задочно и редовно обучение; ✓ „Финансови измерения на корпоративния бизнес“ към МП „Финансов и банков мениджмънт и маркетинг”, задочно и редовно обучение; ✓ „Пари и банково дело“ към МП „Финанси и счетоводство”, задочно обучение; ✓ „Системи и инструментариум за финансово и икономическо развитие“ към МП „Финанси и счетоводство”, задочно обучение; ✓ „Глобализация на счетоводството и съвременни счетоводни школи“ към МП „Финанси и счетоводство” и „Финансов одит”, задочно обучение; ✓ „Управленско счетоводство“ към МП „Финансов одит”, задочно обучение; ✓ „Финансов анализ“ към МП „Данъчен и митнически контрол”, задочно обучение; ✓ „Анализ на финансовите отчети“ към МП „Финанси и счетоводство” и „Финансов одит”, задочно обучение; ✓ „Банково дело“ към МП „Международни финанси”, дистанционно обучение; ✓ „Международни стандарти за финансово отчитане“ към МП „Международни финанси”, дистанционно обучение; ✓ „Финансов анализ на международни компании“ към МП „Международни финанси”, дистанционно обучение.

► студенти в ОКС „Магистър“ към МП „Международни финанси” (форма на обучение – дистанционна) на английски език (лекции и упражнения) по дисциплините: „Банково дело“, „Международни стандарти за финансово отчитане“, „Финансов анализ на международни компании“, „Глобализация на счетоводството и съвременни счетоводни школи“;

► входящи студенти по програма „Еразъм +“ по дисциплината „Economic analysis“ („Икономически анализ“) на английски език.

Прави впечатление широкия спектър от учебни дисциплини, разработени и водени от ас. д-р Николина Грозева в областта на финансите и счетоводството. Това показва висока степен на ерудираност и специализирани икономически познания на кандидата. Изключително положителна е нагласата към уменията на ас. д-р Грозева за водене на занятията на

чужд език пред студенти по програма „Еразъм +“, студенти в ОКС „Бакалавър“ от програма “International business” с BI Oslo, студенти в ОКС „Магистър“.

Важен елемент от общата оценка на учебно-педагогическата работа на ас. д-р Николина Грозева е осигуряването на учебния процес с актуални за теорията и практиката лекционни курсове, учебници и учебни пособия – в материалите по конкурса са приложени 5 учебници и учебни пособия, в т.ч. 4 в съавторство. Те представят на много добро ниво учебното съдържание и актуалните достижения на икономическата наука по съответните дисциплини в духа на съвременното университетско образование.

Успоредно ас. д-р Николина Грозева е научен ръководител на докторанти от Казахстан, в т.ч. един успешно защитил дисертационен труд. Осъществява научно ръководство на дипломанти, рецензент е на дипломни работи и проектодисертации. Същевременно е тютор и координатор на студенти в ОКС „Бакалавър“ и ECTS координатор. Участвала е в подготовката на отборите за състезанието за студенти „CFA Research Challenge“. През 2010 г. е участвала в организацията на Лятна академична школа „Териториален брандинг на Черноморски регион в разширяваща се Европа“, а през юни 2017 г. респ. в Семинар по предприемачество на учители от специализирани средни училища в страната.

Количествените и качествени параметри на учебно-педагогическата дейност на кандидата въз основа на представените справки и документи дават основание да се изрази много добра оценка за неговото професионално равнище по отношение на аудиторната и извън аудиторна заетост, както и мнение, че ас. д-р Николина Грозева е преподавател с богат педагогически опит, който отговаря на изискванията за академичната длъжност „доцент“.

5. Научни и научно-приложни приноси на кандидата

От представената за конкурса научна продукция от кандидата ас. д-р Николина Грозева биха могли да се открият следните научни и научно-приложни приноси:

► обогатяват се съществуващите знания за рисковия капитал за финансиране на предприятия. В тази връзка са обосновани характерните особености на младите иновативни предприятия, респ. ролята им като двигател на икономически растеж. Формулирана е дефиниция за младо иновативно предприятие (публикации 1, 14);

► сполучливо са анализирани взаимовръзките между съвременните финансови системи и иновативното предприемачество, респ. ролята на рисковия капитал като алтернативен източник на финансиране. Изведени са авторови дефиниции на понятията „рисков капитал“ и „рисково финансиране“. За целите на теорията е изследван инвестиционния процес от гледна точка на сегментирането на пазара (публикация 1);

► аргументирано се откроява влиянието на финансирането с рисковият капитал върху развитието на предприятията. Обогатяват се съществуващите знания – финансираните с рисков капитал предприятия бележат по-висок икономически растеж, по-висока финансова и

иновативна ефективност в сравнение с предприятията, които не получават такива инвестиции (публикации 1, 12, 14);

► допълва се счетоводната теория (изисквания и критерии) по отношение качеството на информацията във финансовите отчети. Сполучливо е разработена методика за оценка на качеството на информацията във финансовите отчети на база концептуалните изисквания към нея (публикации 3, 4, 8);

► извършен е критичен анализ на счетоводната теория и практика – състояние и перспективи – във връзка с глобализацията и въвеждането на Международните стандарти за финансови отчети. Удачно е развита концепцията за очакваната конвергенция в контекста на международната интеграция и хармонизация на счетоводните бази с цел повишаване разбираемостта и сравнимостта на финансовите отчети (публикации 2, 3, 16);

► с подходяща емпирика аргументите за инвестиции в нематериални активи са сполучливо обосновани (публикации 4, 5, 6, 7, 9, 10, 11). Предложени са методики за всеобхватно отразяване (публикации 11, 20, 21). Изследвани са възможностите за финансиране на предприятията с висок иновационен потенциал и голям дял на нематериалните активи на съвременен етап от икономическото развитие (публикация 1).

6. Бележки и препоръки

Представените за участие в конкурса материали и научни трудове, учебници и учебни помагала не съдържат слабости, които да намалят качествата им. Като препоръка, кандидатът в конкурса притежава потенциал и следва да насочи усилията си към разширяване на публикационната активност в Scopus, ScienceDirect, Mendeley и други.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Внимателният прочит на представената за участие в конкурса за заемане на академичната длъжност „доцент“ научна продукция, както и дългогодишната учебно-педагогическа дейност във ВСУ „Черноризец Храбър“ – Варна, представят ас. д-р Николина Грозева като завършен изследовател и утвърден университетски преподавател.

След запознаване с представените в конкурса материали и научни трудове, анализ на тяхната значимост и съдържащи се в тях научни, научно-приложни и приложни приноси, давам своята **положителна** оценка и **препоръчвам** на Научното жури да предложи на Научния съвет при ВСУ „Черноризец Храбър“ да избере ас. д-р Николина Невинова Грозева да заеме академичната длъжност „доцент“ в професионално направление 3.8. Икономика (Финанси и счетоводство).

13.03.2019 г.

Изготвил становището: .....

(доц. д-р Галина Чиприянова)